

Asekätkentä muutti Kalle Keräsen elämän

Kalle Keränen (1921-1996) suomalainen luutnantti- amerikkalainen eversti

– Savonlinnan sotilaspiirin operatiivisen osaston päällikkö majuri Hannila kutsui minut puheilleen syksyllä 1945 ja totesi, että minulta tarvittaisiin palveluksia, joihin hän ei voi ketään käskeä. Hän kysyi olisinko valmis isänmaan asialle. Vastasin empimättä: Kyllä olen herra majuri. Keskusteluissa minulle selvisi meneillään oleva asekatkenta, jonka pieneksi osatekijäksi sitten tulin, muistelee Kalle Keränen kriittisiä Suomen historian vaiheita.

Keräsen tehtäväksi tuli kuljettaa maakuntaan Savonlinnan alueelle piiloon tuotuja aseita ja sotatarvikkeita. Apunaan hänellä oli kaksi siviilissä ollutta kersanttia.

Aseiden kuljetus oli Keräsen mukaan vaikeata. Vastaanottajat olivat varuillaan. Majapaikkanaan hän piti vanhaa saha-alueutta. Toiminnan ajaksi hän eristäytyi lähes kokonaan muusta yhteiskunnasta. Viestit vastaanottajista ja kulloinkin tulevasta tavarasta hän sai suullisena viestinä esimieheltään.

– En epäillyt toiminnassa mukanaoloa. Koin sen velvollisuutena isänmaatani kohtaan. Pidimme Neuvostoliiton miehityssuhkaa niin suurena, että siihen oli varauduttava, sanoo Keränen.

Tyrnävällä syntynyt Kalle Keränen astui sotaan ikätoveriensä tavoin. Hän palveli aluksi alikersanttina Vienan heimopataljoonassa. Pataljoonan tehtävänä on liikkua Lieksasta Venäjän puolelle kohti Porajärveä, jossa se sai kosketuksen viholliseen.

Pataljoona oli talvella 1942 Vuokkiniemessä, jossa myöhemmin kenraaliksi ylennyt Mikko Sisto kutsui Keräsen puutteluunsa ja kehotti häntä hakeutumaan reserviupseerikouluun.

– Olin valmis lähtemään jo seuraavana aamuna. Sittenmin kokelaana meille tuli mahdollisuus hakea kadettikouluun, johon minut hyväksyttiin. Kadettikoulussa minua oli jälleen vastassa vanha komppanianpäällikkö Mikko Sisto, kertoo Kalle Keränen.

Kadettikoulun jälkeen Keränen taisteli Laguksen panssaridivisioonassa pioneeripataljoonan komppanian varapäällikkönä. Välillä hän oli koulutustehtävissä Koriolla ja palasi jälleen samaan joukko-osastoon sodan loppuvaiheisiin. Viimeiset sotakokemukset Suomesta ovat Lapin-sodan ajoilta.

Lapin sodan jälkeen olivat vuorossa Savonlinnan sotilaspiirin tehtävät. Asekätkennän jälkeen Keränen sanoo pohtineensa sotilasuran tulevaisuutta ja päättäneensä eroon.

Hän pääsi Oulu Osakeyhtiön konepajalle harjoittelijaksi, jonka jälkeen oli tarkoitus hakea teknilliseen opistoon. Kohtalo oli tehnyt Keräsen kohdalla muita suunnitelmia.

Lokakuun lopun yönä hänen Isonkadun asunnon ikkunaan koputettiin. Ikkunan takana oli Martti -veli hätäätynneen näköisenä.

– Martti oli saanut Kempeleen nimismieheltä tiedon, että hänellä on pidätysmääräys minusta seuraavalle aamulle. Osasin sitä hieman odottaa, koska silloin oli jo eräitä korkeampia upseereita peräänkuulutettu ja he olivat kadonneet, muistelee Keränen.

Tyrnävän osuiskaupan sekajunalla veljekset palasivat Kempeleeseen, jossa nimismies kertoi Valpon pidätysmääräyksestä. Hän oli valmis auttamaan, jos Keränen haluaa mennä maanalle.

– Tiesin, että en ole kovin suuri syntinen, mutta minua mietitytti tulevaisuuteni. Voidaanko minulta saada tietoja, jotka vaikeuttaisivat esimiesteni tulevaisuutta. Päätin silloin ottaa hatkat, kertoo Keränen.

Jälkepäin kävi selväksi, että Keränen olisi ilmeisesti selvinnyt muutaman kuukauden tutkintovankeudella. Kempeleen nimismies kirjoitti vielä samana yönä Keräselä väävät paperit ja hän piiloutui muutamaksi päiväksi Ouluun.

– Eräänä päivänä ovelle koputettiin ja sisään astui mies, joka näytti Valpon lätkän. Hän sanoi vievänsä minut Tornioon. Junassa minun tuli esiintyä hänen vankinaan. Näin myös kävi, kertoo Keränen.

Torniossa piiloutuimme apteekkarin vintille, jossa odotimme muutaman päivän kuutamon loppumista. Samaan piiloon tuli myös Paavo Lukkari.

Yhtenä iltana vinttiin ilmestyi majuri virkapuvussa. Hän kehotti miehiä lähtemään mukaansa. Auto vei heidät Torniojoen rantaan. Toisella puolella odottaisi auto, joka kuljettaisi heidät eteenpäin.

Asekätkijöitä oli Ruotsissa tuohon aikaan jo parikymmentä. Heitä kutsuttiin Marttisen miehiksi.

Tilanne muuttui Ruotsissakin. Eräänä päivänä Marttiselta tuli käsky saapua Ruotsin ulkoministeriöön. Miehet koontuivat ja saivat kuulla, että Ruotsi ei voi enää taata heidän turvallisuutta. Ruotsi oli jo silloin joutunut luovuttamaan mm. virolaisia ja inkeriläisiä pakolaisia Neuvostoliittoon.

– Välittömästi aloimme etsiä paikkaa minne mennä. Etelä-Amerikka oli silloin ainoa paikka minne kuvittelimme voivamme lähteä. Sain viisumin sekä Venezuelaan että Argentiinaan, Keränen muistelee.

Keränen oli porukan nuorin ja perheetön. Hän ei mahtunut porukkaan, jolle Suomen Yhdysvaltain suurlähettiläs ja muut yhteistyötahot olivat järjestäneet siirtymisen Amerikan mantereelle. Hänen täytyi hankkia matkansa itse.

Amerikkaan Kalle Keränen saapui alkuvuodesta 1947. Asioita oli suomalaisten osalta keritty jo valmistella. Hän sai yhteyden muihin asekatkennän takia paenneisiin miehiin.

Amerikan armeija oli kiinnostunut suomalaisista sodassa kokeneista upseereista. Heitä kuulusteltiin. Kokeneet upseerit, kuka pataljoonan kuka komppanian päällikkö, saivat työluvan Amerikkaan.

– Olimme olleet Amerikassa jo vuoden, kun saimme käskyn kokoontua Pennsylvanian rautatieasemalle. Meidät kuljetettiin Montrealiin, jossa saimme viralliset maahanastujan paperit. Sen jälkeen meidät siirrettiin länsirannikolle suureen varuskuntaan, Keränen muistelee.

Tästä alkoi koulutus Yhdysvaltain armeijan palveluksessa. Koulutus alkoi alokkaasta. Harteilla ei ollut natsan natsaa. Suomalaisen kokemukset olivat arvokkaita erityisesti talvisodankäynnistä. Keränen muistelee Alaskan harjoitusten osoittaneen, että yhdysvaltalaisilla ei ollut minkäänlaisia taitoja talvisodankäynnistä.

Harjoituksista kirjoitettu raportti oli tyrmäävä, ja sitä ei uskallettu lähettää heti Pentagoniin. Myöhemmin suomalaisten kirjoittamat talvisotaohjesäännöt olivat voimassa aina vuoteen 1992 saakka.

Suomalaiset kohosivat aliupseereiksi. Korean sota syttyi ja miehiä tarvittiin riviin. Suomalaiset saivat kutsun ja Keränenkin saattoi jättää ylikersantin jämat ja kiinnittää olalle luutnantin merkit.

Koreassa Keränen määrättiin jalkaväkikomppania päälliköksi. Vihollisten linjat olivat vain noin 40 metrin päässä toisistaan. Sodan aikana hänet ylennettiin kapteeniksi ja hän sai kiinni oman ikäluokkansa. Koreassa Keränen haavoittui kolmannen kerran elämässään. Kaikki haavoittumiset ovat olleet hänen mukaansa lieviä.

Korean jälkeen olivat vuorossa Saksan ja Vietnamin komennukset, Saksassa kolme vuotta komppanian päällikkönä ja Vietnamin tiedustelu-upseerin tehtävät. Vietnamin Keränen tapasi pari kertaa suomalaisen Lauri Törnin. Vietnamin jälkeen uudessa kotimaassa oli tehtäviä armeijakunnan esikunnassa ja komennus Dominikaanisessa tasavallassa riehuneen kapinan kukistamiseen.

– Dominikaanisesta tasavallasta lähdin suoraan Norjaan Nato-joukkoihin. Toimin siellä neljä vuotta brittiläisellä suunnitteluosastolla. Se oli hyvää aikaa, muistelee Keränen.

Ennen eläkkeelle jääntä oli vielä komennus Iraniin ja kolme vuotta kotona Seattlella reservijoukkojen neuvonantajana. Eläkkeelle Kalle Keränen siirtyi everstinä vuonna 1972 palveltuaan Amerikan armeijaa 25 vuotta.

Lyhennelmä jutusta, joka julkaistiin Rantalakeudessa 1.2. 1993 Ilkka Ylitalo